

Nr 81.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ned-sättning i arrendet för Toppetorps kvarn å Ankarsrums kronopark i Kalmar län; given Stockholms slott den 8 februari 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att arrendet för Toppetorps kvarn å Ankarsrums kronopark i Kalmar län må för arrendeåret från den 14 mars 1917 till den 14 mars 1918 ned-sättas till 720 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8
februari 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Departementschefen statsrådet Petersson anförde:

Toppetorps kvarn å Ankarsrums kronopark i Kalmar län är utarrenderad till mjölnaren P. W. Melin på tio år från den 14 mars 1908. Arrendesumman för hela arrendeperioden utgår med 13,000 kronor, därav för första arrendeåret 650 kronor, för andra året 975 kronor, för tredje året 1,295 kronor samt för vart och ett av de följande sju åren 1,440 kronor. Upplåtelsen omfattar förutom kvarnen och vissa andra åbyggnader ett jordområde av 0.20 hektar åker och trädgård, 3.05 hektar betesmark och gädesbackar samt 0.04 hektar impediment.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 5 november 1917 dagtecknad ansökning har Melin anført, bland annat, följande. Även för vanliga fall vore arrendet ganska högt tilltaget, och den genom kriget skapade

situationen hade gjort Melins ställning mer än bekymmersam. Redan under de två första krigsåren hade förlusten å kvarnarrendet blivit avsevärd genom siktförbud och andra inverkande förhållanden. Under det sista krigsåret, sedan förmalningskortet kommit till stånd, hade dessa ogynnsamma förhållanden tilltagit i oroväckande grad. Större delen av spannmålen transporterades nu till städerna för att förmalas i de större kvarnarna därstädes. Halva kvarnverket finge nu stå obegagnat, och vid den del, som vore i gång, förmaldes endast en obetydlig del av vad i vanliga fall brukade förmalas. Härtill komme, att Melins bästa inkomst-källa, nämligen inköp av spannmål för förmalning vid lilla valsverket och försäljning av mjöl, numera helt och hållet utgått ur rörelsen.

Rörelsens omsättning hade utgjort under år 1913 11,429 kronor 12 öre, år 1914 19,243 kronor 71 öre, år 1915 9,154 kronor 14 öre, år 1916 4,523 kronor 93 öre och under de sju första månaderna av år 1917 736 kronor 50 öre.

På grund av vad sålunda anförts har Melin hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för nu löpande och nästkommande arrendeår bevilja honom högsta möjliga avdrag å arrendet, vilket avdrag han hoppades icke måtte sättas lägre än till tre fjärdedelar av arrendesumman.

Som ytterligare skäl för beviljande av ansökningen har Melin framhållit, att han av sjukdom (lungsot) vore nästan oförmögen till arbete.

Vederbörande jägmästare har meddelat, att Melin förklarar, att han för den arrendeperiod, som skulle börja den 14 mars 1918, icke kunde betala högre årsarrende än 450 kronor. Då detta syntes jägmästaren oskäligt lågt, hade jägmästaren sökt anskaffa andra spekulanter och hade därvid erhållits anbud å 1,000 kronor för fem år. På förfrågan om Melin ville höja sitt anbud till detta belopp, hade han avböjt detta, icke minst på den grund att han av sjukdom vore nästan oförmögen till arbete. Den nu föreliggande ansökningen avsåge sålunda allenast arrendeåret från 14 mars 1917 till samma dag år 1918. Då det vore oemotsägligt, att Melin hårt drabbats av såväl 1915 års finsiktning-förbud som även av sedermera vidtagna restriktiva åtgärder, vore det enligt jägmästarens förmenande med rättvisa och billighet förenligt, att ansökningen i någon mån beaktades, och har jägmästaren hemställt, att arrendet måtte för nyssnämnda arrendeår nedsättas till 1,000 kronor.

Såväl överjägmästaren i Smålands distrikt som domänstyrelsen har biträtt jägmästarens hemställan.

Folkhushållningskommissionen har ansett det billigt, att arrendet för nu ifrågavarande arrendeår nedsattes till halva arrendesumman eller 720 kronor.

*Departements-
chefen.*

Det har naturligtvis icke kunnat undvikas, att vissa idkare av kvarnrörelse kännbart drabbats av kristidsåtgärderna. Även om detta icke kan anses i allmänhet böra föranleda åtgärder från det allmännas sida i syfte att i större eller mindre mån ersätta dylika kvarnidkare deras förluster, synas mig starka billighetskäl tala för att kronan i detta fall gent emot en arrendator, som haft tioårigt kontrakt, vilket ingåtts under helt andra förutsättningar, i skäligen mån nedsätter sina arrendeanspråk. Detta har också tillstyrkts av alla i ärendet hörda myndigheter. Då arrendet utgått med fullt belopp under de föregående krisåren, oaktat utredningen visar, att omsättningen å kvarnrörelsen redan under åren 1915 och 1916 i hög grad inskränkts, vill jag i fråga om avdragets storlek ansluta mig till folkhushållningskommissionens förslag.

Då för medgivande av dylik arrendenedsättning fordras riksdagens medverkan, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

att arrendet för Toppetorps kvarn å Ankarsrums kronopark i Kalmar län må för arrendeåret från den 14 mars 1917 till den 14 mars 1918 nedsättas till 720 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.